

“Šī dokumenta tulkošanai izmantota Eiropas Savienības finansiālā palīdzība un Eiropas Padomes līdzfinansējums. Šeit paustie viedokļi nekādā veidā nav izmantojami Eiropas Savienības vai Eiropas Padomes oficiālā viedokļa atspoguļošanai.”

Strasbūra, 2018. gada 4. decembris

CEPEJ (2018)20R

EIROPAS TIESISKUMA EFEKTIVITĀTES IZVĒRTĒŠANAS KOMISIJA (CEPEJ)

PĀRSKATĪTAS SATURN VADLĪNIJAS LIETU IZSKATĪŠANAS LAIKA PĀRVALDĪBAI (3. pārskatīšana)

*Pieņemtas CEPEJ 31. plenārsēdē
Strasbūrā, 2018. gada 3. un 4. decembrī*

SATURA RĀDĪTĀJS

I daļa: Vadlīnijas tiesām	3
I. Vispārējie principi un vadlīnijas	3
II. Vadlīnijas likumdevējiem un politiku veidotājiem	5
III. Par tiesvedības pārvaldību atbildīgo iestāžu vadlīnijas	7
IV. Vadlīnijas tiesu vadītājiem	8
V. Vadlīnijas tiesnešiem	9
II daļa: Vadlīnijas prokuroriem	10
I pielikums: Eiropas Vienotās vadlīnijas lietu izskatīšanas termiņu uzraudzībai (EUGMONT)	14
II pielikums – Kopsavilkuma piemēri	20
III pielikums: LIETU IZSKATĪŠANAS GRAFIKS, KAS ATSPoguĻo DAŽĀDUS KRIMINĀLPROCESA POSMUS PIRMS TIESAS UN TIESAS LAIKĀ	24

Ievads

Visām valsts tiesu iestādēm, kas vēlas piemērot šādas vadlīnijas, ir jāveic šo vadlīniju un jurisdikcijā esošo tiesu laika pārvaldības rīku salīdzinošā analīze, jāidentificē vadlīnijas, kas netiek īstenotas, un jāizstrādā efektīvas stratēģijas to īstenošanai un uzlabošanai.

SATURN centra laika pārvaldības vadlīnijas ir jāpārtulko, un tām jābūt pieejamām visām tiesām, tiesu iestādēm, tieslietu ministrijām, vietējām un nacionālajām advokātu apvienībām, prokuroriem un noziedzības apkarošanas vienībām policijā, cietušo organizācijām un citām lietotāju organizācijām un tiesībsargsardzības iestādēm visās dalībvalstīs. Visas iesaistītās iestādes, organizācijas vai personas būtu jāmudina pienācīgi īstenot šīs vadlīnijas.

I daļa: VADLĪNIJAS TIESĀM

I. **Vispārējie principi un vadlīnijas**

A. **Pārskatāmība un paredzamība**

1. Tiesu sistēmas lietotāji ir jāiesaista tiesvedības procesa laika pārvaldībā.
2. Lietotāji ir jāinformē un vajadzības gadījumā ar viņiem jākonsultējas par katru aspektu, kas ietekmē tiesvedības ilgumu.
3. Tiesvedības ilgumam vajadzētu būt paredzamam.
4. Vispārīgiem statistikas datiem un citiem datiem par tiesvedības ilgumu, jo īpaši par lietu veidiem, vajadzētu būt pieejamiem plašai sabiedrībai.

B. **Optimālais ilgums**

1. Tiesvedības procesa ilgumam vajadzētu būt optimālam.
2. Īpaši svarīgi un sabiedrības interesēs ir tas, lai tiesvedības process nebūtu nesamērīgi ilgs. Lietām nevajadzētu būt pārmērīgi garām. Zināmos apstākļos tām arī nevajadzētu būt pārāk īsām, ja tas nepamatoti ietekmē lietotāju tiesības uz tiesu pieejamību.
3. Lēmums par tiesvedības laika pārvaldību, ja to neietekmē pašu lietotāju rīcība, būtu jāpieņem objektīvi un neatkarīgi, izvairoties no būtiskām atšķirībām līdzīgu lietu izskatīšanā.
4. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tiesvedības kopējam ilgumam, sākot no tiesvedības uzsākšanas līdz prasības galīgajai apmierināšanai attiecībā uz mērķiem, ko lietotāji vēlējas sasniegt, izmantojot tiesas procesu.

C. **Plānošana un datu vākšana**

1. Tiesvedības ilgums būtu jāplāno gan vispārējā līmenī (noteikta veida lietu vidējais izskatīšanas ilgums vai vidējais procesa ilgums noteikta veida tiesās), gan konkrētās tiesvedības līmenī.

2. Lietotājiem ir tiesības konsultēties tiesas procesa laikā, kā arī nosakot datumus vai visu turpmāko procesuālo darbību grafiku.

3. Tiesvedības ilgums būtu jāuzrauga, izmantojot integrētu un skaidri noteiktu informācijas vākšanas sistēmu. Šādai sistēmai būtu jāparedz iespēja, nekavējoties sniegt gan detalizētus statistikas datus par tiesvedības ilgumu vispārējā līmenī, gan identificēt atsevišķas instances, kuru dēļ tiesvedība ir pārmērīgi ilga.

4. Tiesai, kas ir atbildīga par lietas izskatīšanu, būtu jāreģistrē pasākumi lietas izskatīšanas stadijā. Ja lieta tiek pārsūdzēta, informācijai, kas ir pieejama no lietas materiāliem vai ierakstiem, vajadzētu būt tādai, lai apelācijas tiesa varētu pārlicināties, ka kopējais laiks, kas tiek patērēts lietas izskatīšanas stadijā, tostarp laiks, kas pavadīts pirmās instances tiesā, kā arī laiks, kad lieta tiek nosūtīta starp tiesām, tiek atbilstoši reģistrēts. Zemākas instances tiesas, kas saņem lietu atkārtotai izskatīšanai, dara to pašu attiecībā uz visu laiku, kas pavadīts iepriekšējās instancēs –apelācijas tiesā vai pirmās instances tiesā.

5. Tiesas dokumentos vai protokolā skaidri jānorāda šādi posmi:

- lietas nonākšana pirmās instances tiesā (tiesām jāpārbauda, vai pirmstiesas darbību reģistrēšana ir pabeigta);
- tiesas sēdes sagatavošana (šajā posmā varētu notikt vairākas darbības, piemēram, prokurora iecelšana, ekspertu nozīmēšana, galvenās tiesas sēdes datuma noteikšana, liecinieku uzaicināšana, sagatavošanas konferences un uzklaušīšana);
- tiesas procesa sākums (pirmā mutiskā uzklaušīšana pēc būtības);
- turpmāka uzklaušīšana pierādījumu iegūšanai (dažas valstis izmanto tikai vienu uzklaušīšanas procedūru);
- uzklaušīšanas procedūras beigas;
- lēmumu pieņemšana pirmajā instancē;
- pirmās instances lēmuma paziņošana un iesniegšana;
- tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas uzsākšana;
- apelācijas sūdzību sagatavošana;
- apelācijas tiesas sēdes;
- nolēmumu pieņemšana apelācijas instancēs;
- citi posmi un tiesiskās aizsardzības līdzekļi (piemēram, darbības atsākšana, konstitucionāla pārskatīšana, atkārtota lietas izskatīšana utt.);
- galīgā nolēmuma nosūtīšana sprieduma izpildes iestādēm.

(Šajā sarakstā ir minēti piemēri, un tas jāpielāgo katras jurisdikcijas īpatnībām.)

6. Informācijai jābūt pieejamai, lai vadītu prokuroru, tiesu administratoru, tiesnešu un par tiesvedību atbildīgo centrālo iestāžu darbu. Attiecīgi informācijai jābūt pieejamai arī lietotājiem un plašai sabiedrībai.

7. Nosakot optimālus termiņus, tiesām jāizmanto “Ceļā uz Eiropas tiesu procedūru īstenošanas vadlīnijas”.

D. Elastība

1. Tiesvedības laika pārvaldība būtu jāpielāgo konkrētās tiesvedības vajadzībām, īpašu uzmanību pievēršot lietotāju vajadzībām.

2. Likumdošanā vai citos vispārīgos tiesību aktos noteiktais termiņš būtu jāizmanto piesardzīgi, ņemot vērā iespējamās konkrēto lietu atšķirības. Ja termiņi ir noteikti likumā, to ievērošana un piemērotība pastāvīgi jāuzrauga un jāizvērtē.

3. Ja likums paredz, ka noteikta veida lietām jābūt prioritārām vai par tām steidzami jālemj, tad šis vispārējais noteikums ir jāinterpretē saprātīgi, ņemot vērā steidzamības vai prioritātes mērķi.

E. Visu ieinteresēto pušu cieša sadarbība

1. Visām iestādēm un personām, kas piedalās tiesvedības procesa izstrādē, regulēšanā, plānošanā un vadīšanā, būtu jāatbild par optimālu un prognozējamu¹ procesa ilgumu, īpaši ņemot vērā ētikas normas.

2. Pasākumi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu šajā dokumentā iekļauto principu un pamatnostādņu īstenošanu, jāveic likumdevējiem, politikas veidotājiem un iestādēm, kas atbildīgas par tiesvedību.

3. Centrālo iestāžu, kas atbild par tiesu pārvaldību, pienākums ir nodrošināt līdzekļus un nosacījumus laika pārvaldības pienācīgai īstenošanai, kā arī vajadzības gadījumā rīkoties. Tiesu administrācijas struktūrām būtu jāpalīdz īstenot laika pārvaldību, vācot informāciju un atvieglojot tiesvedības organizēšanu. Iestādēm, kas vada tiesvedību, aktīvi jāiesaistās procesa plānošanā un organizēšanā.

4. Visās jurisdikcijās **būtu jāveicina** pamatnolīgumu izmantošana ar advokātiem attiecībā uz termiņiem un grafiku. Lai katrai lietai noteiktu piemērotu termiņu, ir nepieciešama advokātu sadarbība.

II. Vadlīnijas likumdevējiem un politiku veidotājiem

A. Resursi

1. Ir nepieciešami noteikti resursi, kurus var izmantot, ja darba slodze neparedzēti mainās vai sistēma nespēj ātri apstrādāt lietas.

2. Lēmumi par līdzekļu izmantošanu tiesu iestāžu darbībai jāpieņem tā, lai tie veicinātu efektīvu laika pārvaldību. Ja nepieciešams, ir jābūt iespējai ātri un efektīvi pārdalīt resursus, lai izvairītos no kavējumiem un nepabeigto lietu uzkrājuma.

B. Organizācija

1. Tiesu iestādes jāorganizē tā, lai veicinātu efektīvu laika pārvaldību.

2. Organizējot laika vai tiesas procesa pārvaldību, ir skaidri jānosaka atbildība. Ir nepieciešama struktūrvienība, kas pastāvīgi analizē tiesvedības ilgumu, lai identificētu tendences, paredzētu izmaiņas un novērstu ar tiesvedības ilgumu saistītās problēmas.

¹ Skat. Ietvarprogrammu: "Jauns tiesu sistēmu mērķis: katras lietas izskatīšana optimālā un paredzamā termiņā (CEPEJ (2004) 19Rev2) un tiesvedības ilgums Eiropas Padomes dalībvalstīs, pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru" (F. Calvez un N. Régis), kas atjaunināta 2018. gadā, pieejama : www.coe.int/cepej.

3. Nepieciešams izpētīt visas organizatoriskās izmaiņas, kas skar tiesu varu attiecībā uz iespējamo ietekmi uz tiesvedības laika pārvaldību.

C. Materiālās tiesības

1. Tiesību aktiem jābūt skaidriem, vienkāršiem, saprotamā valodā un viegli īstenojamiem. Izmaiņām materiālajās tiesībās jābūt labi sagatavotām.

2. Ieviešot jaunus tiesību aktus, valdībai vienmēr būtu jāizpēta to ietekme uz jaunu lietu apjomu, kā arī jāizvairās no tādiem noteikumiem un regulām, kas var radīt kavējumus.

3. Gan lietotāji, gan tiesu iestādes iepriekš jāinformē par izmaiņām tiesību aktos, lai tās varētu īstenot savlaicīgi un efektīvi.

D. Procedūra

1. Tiesvedības noteikumiem **būtu** jānodrošina optimālu termiņu ievērošana. **Nepieciešams** atcelt vai grozīt noteikumus, kas nepamatoti kavē tiesvedību vai paredz pārmērīgi sarežģītas procedūras.

2. Tiesvedības procesa noteikumos būtu jāņem vērā Eiropas Padomes piemērojamās rekomendācijas, īpaši šādas rekomendācijas:

- R (81) 7 par pasākumiem, kas veicina tiesu iestāžu pieejamību;
- R (84) 5 par civilprocesa principu, kas paredzēts tiesu darbības uzlabošanai;
- R (86) 12 par pasākumiem, lai novērstu un mazinātu pārmērīgu darba slodzi tiesās;
- R(87)18 par krimināltiesību vienkāršošanu;
- R(95)5 par pārsūdzības sistēmu un procedūru darbības ieviešanu un uzlabošanu civillietās un komercietās;
- R(95)12 par krimināltiesību pārvaldību;
- R(2001)3 par tiesas un citu juridisko pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, izmantojot jaunās tehnoloģijas.

3. Izstrādājot vai grozot procedūras noteikumus, ir jāpievērš pienācīga uzmanība to personu viedoklim, kuras piemēros šīs procedūras.

4. Procedūrai pirmajā instancē būtu **jāveicina izpildes ātrums**, vienlaikus nodrošinot lietotājiem tiesības uz taisnīgu un publisku tiesas sēdi.

5. Nepieciešamības gadījumā būtu jāveicina paātrinātas tiesvedības izmantošana.

6. Noteiktos gadījumos apelācijas iespējas **var būt** ierobežotas. Atsevišķos gadījumos (piemēram, maza apmēra prasības) apelāciju var izslēgt vai var lūgt atbrīvojumu no apelācijas iesniegšanas. Acīmredzami nepamatotas pārsūdzības var atzīt par nepieņemamām vai noraidīt kopsavilkuma veidā.

7. Augstākajās instancēs **būtu** jāvēršas tikai ar tādām lietām, kurām ir nepieciešama šo instanču uzmanība un pārskatīšana.

III Par tiesvedības pārvaldību atbildīgo iestāžu vadlīnijas

A. Darba dalīšana

1. Visām iestādēm, kas ir atbildīgas par tiesvedību (tiesām, tiesnešiem, administratoriem), un personām, kuras savas kompetences ietvaros ir profesionāli iesaistītas tiesas procesos (piemēram, ekspertiem un advokātiem) ir pienākums dot ieguldījumu atbilstošā laika pārvaldībā.

2. Visām iestādēm, kas atbild par tiesvedību, būtu jāsadarbojas standartu un mērķu noteikšanas procesā. Izstrādājot šos standartus un mērķus, ir jāapspiežas arī ar citām ieinteresētajām personām un tiesu sistēmas lietotājiem.

B. Uzraudzība

1. Tiesvedības termiņi **būtu jāuztver kā statistikas dati, un tiem jābūt pārbaudāmiem, izmantojot statistikas datu tabulu.** Jābūt pietiekamai informācijai par noteikta veida lietu ilgumu un visu tiesvedības posmu ilgumu.

2. **Izmantojot statistikas datus un shēmas, būtu jānoskaidro,** vai tiek ievēroti standarti un mērķi attiecībā uz konkrētiem lietu veidiem un/vai konkrētām tiesām.

3. Iestādei, kas atbild par atsevišķām procedūrām, **būtu jāuzrauga to termiņu ievērošana,** kas ir noteikti vai par kuriem panākta vienošanās ar pārējiem procesa dalībniekiem.

4. Uzraudzība būtu jāveic saskaņā ar Eiropas vienotajām pamatnostādnēm par lietu izskatīšanas grafika uzraudzību (EUGMONT) (skatīt I pielikumu).

C. Intervence

1. Ja tiek ievērotas vai paredzētas atkāpes no standartiem un mērķiem attiecībā uz tiesvedības termiņiem, ir jāveic tūlītēji pasākumi, lai novērstu šādu atkāpju cēloņus.

2. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš lietām, kad **lietas kopējais ilgums** var radīt cilvēktiesību pārkāpumu saistībā ar lietas savlaicīgu izskatīšanu.²

3. Uzraudzībai būtu jānodrošina, ka bezdarbības periodi (gaidīšanas laiks) tiesvedības procesā nav pārmērīgi ilgi, un, ja pastāv šādi pagarināti periodi, būtu jāpieliek īpašas pūles, lai paātrinātu tiesvedību un kompensētu kavējumus³.

D. Jauno tehnoloģiju izmantošana

1. Lai samazinātu lietu izskatīšanas termiņus, īpaši attiecībā uz lietu pārvaldību un tiesvedību, ir jāveicina jaunu tehnoloģiju izmantošana tiesās, piem.:

- telefonkonferences un videokonferences dažādos tiesvedības posmos;

² "Length of court proceedings in the Member States of the Council of Europe based on the case law of the European Court of Human Rights" (F. Calvez and N. Régis), aktualizēts 2018.gadā, pieejams : www.coe.int/cepej.

³ Pienākums pievērst īpašu uzmanību bezdarbības periodiem, ko var attiecināt uz tiesām un citām valsts iestādēm, izriet arī no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. pantu.

- elektroniska saziņa starp tiesu un lietas dalībniekiem un vispārīgāk visiem;
- attiecības starp lietas dalībniekiem;
- lietu pārbaudīšana attālināti;
- noziedzīgu nodarījumu kodifikācija.

E. Atbildība

1. Visi, kuru darbība vai bezdarbība rada kavējumus un nelabvēlīgi ietekmē laika pārvaldības standartu un mērķu ievērošanu, **būtu jāsauc pie atbildības saskaņā ar tiesu neatkarības principu.**
2. Papildus atbildībai par neefektīvu laika pārvaldību, valsti var saukt pie atbildības par sekām, ko lietotājiem radījusi nepamatoti ilga tiesvedība.

IV Vadlīnijas tiesu vadītājiem

A. Informācijas vākšana

1. Tiesu vadītājiem, izmantojot lietu plūsmas datus, būtu jāapkopo informācija par tiesas procesa būtiskākajiem posmiem. Viņiem jāveic uzskaitē par laiku, kas ir starp šiem posmiem. Attiecībā uz uzraudzītajiem posmiem pienācīga uzmanība būtu jāpievērš laika pārvaldības kontrolsarakstam, 4. indikatoram.

2. Iegūtajai informācijai jābūt pieejamai, lai informētu tiesu administratorus, tiesnešus un par tiesu administrēšanu atbildīgās centrālās iestādes. Attiecīgi, informācijai jābūt pieejamai arī pusēm un plašai sabiedrībai.

B. Nepārtraukta analīze

1. Iegūtā informācija pastāvīgi jāanalizē un jāizmanto, lai uzraudzītu un uzlabotu darbības rezultātus.

2. Iegūtajai informācijai jābūt pieejamai statistiskās novērtēšanas vajadzībām. Ievērojot privātās dzīves aizsardzību, datiem jābūt pieejamiem arī neatkarīgiem pētniekiem un pētniecības iestādēm zinātniskās analīzes vajadzībām.

3. Ziņojumi par analīžu rezultātiem būtu jā sagatavo regulāri, vismaz reizi gadā, ar attiecīgiem ieteikumiem.

C. Izvirzītie mērķi

1. Papildus augstākā līmeņa (valsts, reģionālā) standartiem un mērķiem, atsevišķu tiesu līmenī būtu jānosaka īpaši mērķi. Tiesu vadītājiem ir nepieciešamas attiecīgas iestādes un autonomija, lai aktīvi izvirzītu vai piedalītos šo mērķu izvirzīšanā.

2. Šiem mērķiem skaidri jādefinē uzdevumi, un tiem jābūt sasniedzamiem. Tie būtu jāpublicē un periodiski jāpārvērtē.

3. Mērķus var izmantot tiesas darbības novērtējumā. Ja tie netiek sasniegti, jāveic konkrēti pasākumi un darbības situācijas uzlabošanai.

---

⁴ Laika pārvaldības kontrolsaraksts (CEPEJ(2005)12Rev).

D. Krīzes vadība

1. Situācijās, kad pastāv būtiska novirze no tiesas līmenī noteiktajiem mērķiem, jābūt pieejamiem īpašiem līdzekļiem, lai **ātri un adekvāti** risinātu problēmas cēloni.

V. Vadlīnijas tiesnešiem

A. Lietu aktīva vadīšana

1. Tiesnesim vajadzētu būt pietiekamām pilnvarām, lai varētu **aktīvi** vadīt lietas izskatīšanu.
2. Ievērojot vispārīgos noteikumus, tiesnesim jābūt pilnvarotam noteikt termiņus un saskaņot laika pārvaldību ar vispārējiem un konkrētiem mērķiem, kā arī katras atsevišķas lietas datiem.
3. Tiesnešiem un tiesu darbiniekiem būtu jāizstrādā un jāizmanto standarta elektroniskās veidnes tiesas nolēmumu un nolēmumu atbalsta programmatūras izstrādei.

B. Vienošanās par laika grafiku ar pusēm un advokātiem

1. Tiesvedības procesa laikā jāņem **vērā** lietotāju intereses. Viņiem ir tiesības jau agrīnā stadijā iesaistīties procesa plānošanā.
2. Ja iespējams, tiesnesim būtu jāmēģina panākt vienošanās ar visiem tiesvedības procesa dalībniekiem attiecībā uz tiesvedības procesa laika grafiku. Lai to nodrošinātu, būtu jāiesaista arī attiecīgais tiesas personāls (administratori) un informācijas tehnoloģijas.
3. Atkāpēm no saskaņotā kalendāra vajadzētu būt minimālām, un tām jābūt pamatotām. Principā termiņus būtu iespējams pagarināt tikai ar visu pušu piekrišanu vai, ja tas ir tiesas interesēs.

C. Citu lietas dalībnieku (ekspertu, liecinieku u.c.) sadarbība un uzraudzība

1. Visiem tiesvedības procesa dalībniekiem ir pienākums sadarboties ar tiesu, lai nodrošinātu noteikto mērķu un termiņu ievērošanu.
2. Tiesvedības procesā tiesnesim ir tiesības uzraudzīt, vai visi tiesas procesa dalībnieki ievēro termiņus, jo īpaši, bet ne tikai tie, kurus uzaicina vai iesaista tiesa, piemēram, liecinieki vai eksperti.

D. Procesuālo pārkāpumu novēršana

1. Nepieciešams novērst jebkurus mēģinājumus labprātīgi un apzināti novilcināt tiesvedību.
2. Būtu jāparedz procesuālas sankcijas par apzinātiem kavējumiem. Šīs sankcijas var piemērot pusēm vai pušu pārstāvjiem.
3. Ja juridiskās profesijas pārstāvis rupji pārkāpj procesuālās tiesības vai ievērojami kavē lietas izskatīšanu, par piemērotām sankcijām jāziņo attiecīgajai profesionālajai organizācijai.

E. Nolēmumu pamatojums

1. Visu nolēmumu pamatojumam vajadzētu būt īsi formulētam un jāaprobežojas ar jautājumiem, **kas jārisina**. Mērķim vajadzētu būt skaidrot nolēmumu. Jāņem vērā tikai tie jautājumi, kas attiecas uz lietas izskatīšanu.

2. Tiesnešiem attiecīgos gadījumos vajadzētu būt iespējai sniegt mutisku nolēmumu ar rakstisku lēmumu.

II daļa: VADLINIJAS PROKURORIEM

IEVADS

Šī pamatnostādņu **daļa** ir adresēta kriminālprocesā iesaistītiem prokuroriem, un tā galvenokārt attiecas uz izmeklēšanas sagatavošanas posmu **pirms tiesvedības procesa uzsākšanas** tiesā (pirmskriminālprocesa posmā) neatkarīgi no attiecīgās valsts tiesību sistēmas.

Prokurors ir kompetentā persona kriminālprocesa izmeklēšanas sākumposmā.

Citas vadlīnijas, kā norādīts šā dokumenta I daļā, piemēro mutatis mutandis prokuroriem:

A. Datu plānošana un vākšana

1. Kriminālprocesa ilgums būtu jāplāno izmeklēšanas posmā, prokuratūras posmā un tiesās (konkrētu veida lietu izskatīšanas vidējā ilguma plānošana vai tiesvedības procesa vidējais ilgums noteikta veida tiesu iestādēs). Plānošanai jānotiek gan vispārējā līmenī, gan atsevišķu lietu līmenī atbilstoši procesuālajā likumā norādītajiem termiņiem.

2. Lietotājiem (aizdomās turētajiem, cietušajiem, aizstāvjiem) ir tiesības saņemt informāciju un, ja iespējams, apspriesties tiesas procesa laikā un noteikt datumus vai novērtēt visu turpmāko procesuālo darbību laiku no izmeklēšanas sākuma.

B. Intervence

1. Ja tiek ievērotas vai paredzētas atkāpes no standartiem un mērķiem attiecībā uz prokuratūras termiņiem, būtu jāveic tūlītēji pasākumi, lai novērstu šādas atkāpes.

2. **Īpaša uzmanība jāpievērš lietām, kuru kopējais ilgums var būt par iemeslu pamattiesību uz tiesu pārkāpumam. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 5. un 6. pants ietver svarīgus noteikumus attiecībā uz laiku krimināllietās, kuri visām dalībvalstīm jāievēro.**

- ECTK 5. pantā ir šādi 'laika regulējumi'⁵:
  - i) ikvienu arestētu personu nekavējoties jāinformē saprotamā valodā par aresta iemesliem un jebkuru uzrādīto apsūdzību;
  - ii) jebkura persona, kas arestēta vai aizturēta, ir nekavējoties nododama tiesnesim vai citai amatpersonai, kura saskaņā ar likumu ir pilnvarota realizēt tiesu varu;
  - iii) jebkurai personai, kura ir aresta, var ierosināt procesu, kurā tiesa nekavējoties nosaka viņa aizturēšanas likumīgumu un nolemj viņu atbrīvot, ja aizturēšana nav bijusi likumīga;
  - iv) jebkuras arestētas personas apcietinājums ir jāizskata saprātīgos laika intervālos;
  - v) jebkura persona, kurai aresta vai aizturēšanas ceļā ir atņemta brīvība, var ierosināt procesu, kurā tiesa nekavējoties nosaka aizturēšanas likumīgumu.

- ECTK 6. pantā ir šādi 'laika regulējumi':

1. taisnīga un atklāta lietas savlaicīga izskatīšana;
2. ikvienam ir tiesības tikt nekavējoties informētam, viņam saprotamā valodā un detalizēti, par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu;
3. ikvienai apsūdzētai personai ir tiesības uz attiecīgu laiku un līdzekļiem, lai sagatavotu savu aizstāvību.

3. Tiesu iestādēm ir jābūt informētām par šādiem 'laika regulējumiem' un jāizveido sistēmas to uzraudzībai:

4. Laika izlietojuma mērīšana sākas ar pirmstiesas posmu, kad personu būtiski ietekmē izmeklēšana. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš aresta vai apcietinājuma izmantošanai, sākotnējās izmeklēšanas uzsākšanai pret apsūdzēto vai arī tad, kad policija vai kriminālvajāšana personu ir oficiāli apsūdzējusi par nodarījumu. Laika skaitīšana beidzas, kad tiesa pasludina galīgo nolēmumu vai prokurors, tiesa izbeidz kriminālvajāšanu. Reģistrus, kuros skaidri norādīti datumi, kas ir būtiski, lai noteiktu termiņu atbilstoši saprātīga termiņa kritērijam, vajadzētu iekļaut lietas materiālos, kad lieta nonāk tiesā.

5. Īpaša uzmanība jāpievērš prioritārām lietām, piemēram, lietām, kad aizdomās turētais atrodas apcietinājumā vai jau izcieš cietumsodu, kā arī policijas vardarbības gadījumiem.

6. Ierakstos skaidri jānorāda datumi, kad:

- izdarīts pārkāpums
- izmantots pirmstiesas apcietinājums
- sākta izmeklēšana
- sastādīts apsūdzības raksts

7. Uzraudzībai būtu jāpārlicinās, ka bezdarbības periodi (gaidīšanas laiks) kriminālprocesā nav pārmērīgi ilgi, un gadījumos, kad šādi periodi pastāv, **vajadzētu** pielikt īpašas pūles, lai paātrinātu tiesvedību un kompensētu kavēšanos.

---

⁵ ECT judikatūra ir pievienojusi arī citus laika noteikumus, proti, ja apcietinātā persona netiek atbrīvota līdz tiesas sēdei, pēc noteikta laika perioda kopš pēdējās pārskatīšanas ir jāveic jauna pārbaude atbrīvošanai.

C. Informācijas vākšana

1. Prokuroriem un **prokuratūras iestāžu vadītājiem** būtu jāapkopo informācija par nozīmīgākajiem kriminālprocesa posmiem, jo īpaši pirmstiesas stadijā. Viņiem jāveic uzskaitē par periodu, kas ir starp šiem posmiem. Attiecībā uz uzraudzītajiem posmiem pienācīga uzmanība būtu jāpievērš laika pārvaldības kontrolsarakstam, 4.rādītājam.

2. Iestādei, kas ir atbildīga par izmeklēšanu un apsūdzību saskaņā ar valsts tiesību aktiem (policija, kriminālvajāšanas iestāde, izmeklēšanas tiesnesis), būtu jāveic pasākumu uzskaitē pirmstiesas stadijā. Pirms lietas nosūtīšanas tiesai apsūdzētajam vienmēr jāpārbauda, vai policijas ieraksts par laika izmantošanu ir pilnīgs un precīzs.

3. Jāizveido grafiks, kas ietver šādas darbības (sk. 3. pielikumu):
- iespējamā noziedzīgā nodarījuma izdarīšana;
  - aizdomas par nodarījumu no ziņojumiem vai policijas izmeklēšanas;
  - izmeklēšana;
  - aizdomās turēto ir būtiski ietekmējusi izmeklēšana;⁶
  - aizdomās turētā apcietināšana;
  - pirmstiesas apcietinājums;
  - apsūdzība/galīgā prasība;
  - lietas nosūtīšana tiesai vai prokurors izbeidz lietu.

D. Nepārtraukta analīze

1. Visa savāktā informācija pastāvīgi jāanalizē un jāizmanto, lai uzraudzītu un uzlabotu darbības rezultātus.

2. Ziņojumi par šo analīžu rezultātiem jā sagatavo regulāri, vismaz reizi gadā, ar attiecīgiem ieteikumiem.

3. Visām tiesu iestādēm, kas iesaistītas laika izlietojuma kontrolē, vajadzētu būt pieejamām elektroniskām lietu pārvaldības sistēmām ar brīdinājumiem un trauksmes signāliem. Visi mērķi jāintegrē laika skalā un jāuzrauga lietu pārvaldības sistēmai.

4. Lietu pārvaldības sistēmām būtu jāparedz efektīva datu par laika izlietojumu pārsūtīšana starp policiju, kriminālvajāšanas iestādēm un tiesām, kas nepieciešami, lai uzraudzītu laika regulējumu krimināllietām ECTK 5. un 6. pantā. Tām jāatspoguļo vienots laika izlietojums policijā, prokuratūrā un tiesās, kas nepieciešams šī laika regulējuma uzraudzībai. Tām būtu jāatspoguļo izmeklēšana. Tām ne tikai jābrīdina, kad termiņš ir beidzies, bet arī jāiekļauj sistēma drošiem minimālajiem laikposmiem un brīdinājumi, kad ir laiks rīkoties, lai izvairītos no šā ierobežojuma pārsniegšanas.

E. Noteiktie mērķi

1. Papildus augstākā līmeņa (valsts, reģionālā) standartiem un mērķiem ir jānosaka konkrēti mērķi atsevišķu prokuroru līmenī. Prokuroriem un vadītājiem nepieciešamas attiecīgas pilnvaras un autonomija, lai aktīvi izvirzītu vai piedalītos šo mērķu izvirzīšanā.

2. Mērķiem jābūt skaidri definētiem un sasniedzamiem. Tie jāpublicē un regulāri jāpārskata.

---

⁶ Standarts 'būtiski ietekmēts' ir diskrecionārs, un tas no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras būtu jāinterpretē atbildīgajai tiesu iestādei.

3. Mērķus var izmantot prokuroru darbības vērtēšanā. Ja tie netiek sasniegti, **ir jāveic** konkrēti pasākumi un darbības, lai situāciju uzlabotu.

F. Krīzes vadība

1. Ja tiek novērotas vai paredzētas atkāpes no prokuratūras noteiktajiem mērķiem, būtu jāveic tūlītēji pasākumi, lai novērstu šādas atkāpes.

G. Vienošanās par laika grafiku ar pusēm un juristiem un iesaistīto iestāžu koordinācija

1. Ja iespējams, prokuroriem būtu jāmēģina iesaistīt visus procedūras dalībniekus attiecībā uz procesuālo kalendāru. Šajā nolūkā arī attiecīgajam administrācijas personālam (ierēdņiem un policijai) un informācijas tehnoloģijām būtu viņiem jāpalīdz.

2. Atkāpēm no saskaņotā kalendāra vajadzētu būt minimālām, un tām jāprobežojas ar pamatotiem gadījumiem. Principā noteikto termiņu pagarināšanai būtu jābūt iespējamai tikai ar visu dalībnieku piekrišanu vai, ja tas nepieciešams, lai nodrošinātu tiesiskumu.

I PIELIKUMS: EIROPAS VIENOTĀS PAMATNOSTĀDNES LIETU IZSKATĪŠANAS TERMIŅU UZRAUDZĪBAI (EUGMONT)

Vispārīgi dati par tiesām un tiesas procesiem

Uzraudzības sistēmai, kā arī publiskai informācijai par tiesu sistēmas vispārējo struktūru ir jābūt pieejamām, īpašu uzmanību pievēršot informācijai, kas attiecas uz tiesvedības laika pārvaldību. Vispārīgā līmenī sniegtajā informācijā būtu jāiekļauj precīza informācija par:

- tiesu skaitu, veidu un piekritību;
- tiesvedības procesu skaitu un veidu tiesās;
- prioritārām (steidzamām) lietām.

Dati par tiesu sistēmu būtu regulāri jāatjauno, un tiem jābūt pieejamiem vismaz gada griezumā (kalendārā gada sākumā/beigās). Būtu jābūt pieejamiem šādiem datiem par tiesvedību skaitu tiesās:

- nepabeigto lietu kopējais skaits pārskata perioda sākumā (piemēram, kalendārajā gadā);
- jaunas tiesvedības (tiesvedības, kas uzsāktas pārskata periodā, piemēram, kalendārajā gadā);
- pabeigtas lietas (tiesvedības, kas pabeigtas pārskata periodā ar nolēmumu par lietas atrisināšanu, atcelšanu, miermīlīgu izlīgumu utt.);
- nepabeigto lietu kopējais skaits pārskata perioda beigās.

Datus par pabeigtām tiesvedībām var sadalīt atkarībā no tā, kā tiesvedība beidzās. Vismaz lietas, kas beidzās ar nolēmumu pēc būtības, būtu jānošķir no lietām, kas beidzās citādi (prasības atsaukšana, izlīgums, noraidījums formālu iemeslu dēļ).

I. piemērs

XXX valsts tiesas

	Tiesa vai jurisdikcijas joma	Lietas, kas jāpabeidz līdz 1.1.20XX	Jaunas lietas, kas uzsāktas 20XX.gadā	20XX.gadā pabeigtas lietas	Lietas, kas izskatāmas līdz 31.12.20XX X.	Lietas, kas izskatāmas līdz 31.12.20XX > 2 gadi
1	A tiesa(s)					
2	B tiesa(s)					
3	C tiesa(s)					
	KOPĀ					

N.B: "lietas, kas jāpabeidz līdz 31.12.20XX" = "lietas, kas jāpabeidz 1.1.20XX" + "20XX.gadā uzsāktas jaunas lietas" – "20XX.gadā pabeigtas lietas".

1. Informācija par lietu veidu

Informācijai par lietām tiesās jābūt pieejamai gan kā kopējai, apkopotai informācijai, gan kā informācijai, kas sadalīta pa lietu veidiem. Šajā nolūkā būtu jāizmanto dažas vispārējas un universālas lietu kategorijas, piemēram, dalījums civillietās, krimināllietās un administratīvajās lietās.

Vispārīgajās kategorijās būtu jānošķir detalizētāki lietu veidi vai grupas (piemēram, nodarbinātības lietas, slepkavības lietas), un par attiecīgajiem apakštipiem būtu jābūt pieejamai vienotai informācijai (piemēram, par atļaušanas gadījumiem darba lietās).

Šajā stadijā katra tiesa var izmantot savu lietu kategoriju. Tomēr katrai tiesai ir obligātas šādas četras kategorijas: strīdīga laulības šķiršana, atbrīvošana no darba, zādzības un tīša slepkavība.

Strīdīgas laulības šķiršanas lietas: t. i., laulības līguma, kas noslēgts starp divām personām, laušana ar kompetentas jurisdikcijas tiesas nolēmumu. Datos nebūtu jāiekļauj: laulības šķiršana, par ko ir pieņemts nolēmums saskaņā ar pušu vienošanos par laulāto šķirtību un tās sekām (abpusēja piekrišana, pat ja to izskata tiesa), vai nolēmums, ko pieņem ar administratīvu procedūru. Ja jūsu valstī nav tiesiskas procedūras attiecībā uz laulības šķiršanu vai nav iespējams nodalīt datus par laulības šķiršanu, lūdzu, precizējiet to un sniedziet turpmākus paskaidrojumus. Turklāt, ja jūsu valstī ir laulības šķiršanas, obligātās mediācijas procedūras vai atspoguļošanas laiks vai ja samierināšanas posms ir izslēgts no tiesas procesa, lūdzu, precizējiet to un sniedziet turpmākos paskaidrojumus.

- *Lietas, kas saistītas ar atbrīvošanu no darba:* lietas, kas saistītas ar (a) darba (līguma) izbeigšanu pēc darba devēja iniciatīvas (strādājot privātajā sektorā). Tas neietver valsts amatpersonu atbrīvošanu no amata, piemēram, pēc disciplinārās procedūras.
- *Laupīšana* ir zādzība no personas, pielietojot spēku vai spēka draudus. Ja iespējams, šajos skaitļos būtu jāiekļauj: zādzības (somu zādzības, bruņotas zādzības utt.) un jāizslēdz kabatu zādzības, izspiešana un šantāža (saskaņā ar Eiropas Noziedzības un krimināltiesību grāmatas definīciju). Datos nav jāiekļauj zādzības mēģinājumi.
- *Tīša slepkavība* tiek definēta kā personas tīša nogalināšana. Ja iespējams, skaitļos būtu jāiekļauj: uzbrukums, kā rezultātā iestājusies nāve, eitanāzija, palīdzības nesniegšana zīdaiņiem un pašnāvniekiem (saskaņā ar Eiropas Noziedzības un krimināltiesību grāmatas definīciju). Datos nav jāiekļauj slepkavības mēģinājumi.
- *Lai veiktu turpmāku salīdzināšanu ar citām Eiropas sistēmām,* jāpievieno cita veida lietas (jo īpaši tās, kas neietilpst kopējā kategorijā), ko izmanto tiesa, precīza definīcija un darbības joma.

II piemērs

XXX pilsētas tiesa

	Lietas veids	Lietas, kas jāpabeidz līdz 1.1.20XX	20XX.gadā uzsāktas jaunas lietas	20XX.gadā pabeigtas lietas	Lietas, kas jāpabeidz līdz 31.12.20XX	Lietas, kas jāpabeidz līdz 31.12.20XX > 2 gadi
1	Civillietas					
1a	Strīdīgas šķiršanās					
1b	Atbrīvošana no darba					
...	...					
2	Administratīvas lietas					
2a	...					
...	...					
3	Krimināllietas					
3a	Tīšas slepkavības					
3b	Zādzības					
...	...					
	KOPA					

2. Informācija par tiesvedības termiņiem

3a. Informācija par tiesvedības termiņiem pēc to ilguma un vidējiem/maksimālajiem termiņiem

Katrai tiesai būtu jāapkopo dati par tiesvedības termiņiem. Nepabeigtās un pabeigtās lietas attiecīgajā periodā (piemēram, kalendārajā gadā) ir atsevišķi jākontrolē, un dati par to ilgumu jāsadala grupās atkarībā no to ilguma, t. i., lietas, kas tiek izskatītas vai pabeigtas **ātrāk kā vienā mēnesī, 1 –3 mēnešos, 4 –5 mēnešos, 7 –12 mēnešos, 1 –2 gados, 2 –3 gados, 3 –5 gados** un vairāk nekā 5 gados. Papildus lietu sadalījumam pēc to ilguma, jāaprēķina **vidējais tiesvedības ilgums, kā arī jānorāda minimālie un maksimālie termiņi**. Apstrādes laikā būtu jāņem vērā tikai laiks, kas bija vajadzīgs, lai izskatītu **lietu konkrētajā tiesā**, t. i., laiks no brīža, kad lieta nonāca līdz tiesai, līdz brīdim, kad lieta izgāja no tiesas (piemēram, galīgais nolēmums, nodošana augstākai tiesai, lai tā tiktu izskatīta apelācijas kārtībā utt.).

Ja iespējams, **informāciju par tiesvedības termiņiem pabeigtām lietām jāspēj atšķirt lietām, kas pabeigtas pēc lietas pilnīgas izskatīšanas** (t. i., lietām, kas izbeigtas ar nolēmumu pēc būtības), **un lietām, kas pabeigtas citādi** (ar izstāšanos no lietas, izlīgumu, jurisdikcijas trūkumu utt.).

III piemērs

XXX pilsētas tiesa

		20XX.gadā pabeigto lietu ilgums (situācija uz 31.12.20XX)										
		Pabeigto lietu skaits	< 1 mēnesis	1-3 mēneši	4-6 mēneši	7-12 mēneši	1-2 gadi	2-3 gadi	3-5 gadi	5 gadi >	Nepabeigto lietu skaits	Izskatīšanas laiks, dienās
1	Civillietas											
1	a	Strīdīgas šķiršanās										
1	b	Atbrīvošana no darba										
...	...											
2	Administratīvās lietas											
2	a	...										
...	...											
3	Krimināllietas											
3	a	Tiņas slepkavības										
3	b	Zādzības										
...	...											
	KOPĀ											

3b. Informācija par tiesvedības procesa kopējo ilgumu

Īpaši svarīgi ir tas, ka lietas tiesā var atšķirt arī **pēc to kopējā ilguma**. Kopējais ilgums ir laiks no lietas ierosināšanas līdz lietas galīgai izskatīšanai (sk. CEPEJ laika pārvaldības kontrolsaraksts un SATURN vadlīnijas). Ja iespējams, nolēmumu izpildei nepieciešamais laiks jāpievieno arī informācijai par kopējo tiesvedības laiku.

Tiesai ir jāpārzina sava situācija attiecībā uz dažāda veida lietu (civillietu, administratīvo lietu un krimināllietu) tiesvedības ilgumu un, ja iespējams, dažādām lietu kategorijām, kas ir visvairāk pārstāvētas (piemēram, ģimene, darbaspēks, līgumi, civiltiesību pārkāpumi utt.).

Šo diagnostiku vajadzētu veikt vismaz pēdējos 3 (vai vēl labāk 5) gadus, lai būtu skaidrs priekšstats par lietu plūsmu tiesā.

Turpmācā piemērā ir aplūkots atšķirīgs lietu iedalījums kategorijās (civillietas, administratīvās un krimināllietas un pēc tam īpašas lietu kategorijas šajās lielajās grupās).

IV piemērs

XXX pilsētas tiesa

		nEE										
		Nepabeigto lietu skaits	< 1 mēnesi	1-3 mēneši	4-6 mēneši	7-12 mēneši	1-2 gadi	2-3 gadi	3-5 gadi	5 gadi >	Pabeigto lietu skaits	Izskatīšanas laiks dienās
1	Civillietas											
1a	Strīdīgas šķiršanās											
1b	Atbrīvošana no darba											
...	...											
2	Administratīvās lietas											
2a	...											
...	...											
3	Krimināllietas											
3a	Tiņas slepkavības											
3b	Zādzības											
...	...											
	KOPĀ											

3. Tiesvedības starpposmu un gaidīšanas laika uzraudzība

Termiņu uzraudzībai nevajadzētu aprobežoties tikai ar datu vākšanu par tiesvedības procesa sākuma un beigu laiku. Nepieciešams apkopot arī informāciju par tiesvedības starpposmu ilgumu. Vismaz tiem posmiem, kas jāuzrauga, būtu jāietver **tiesvedības procesa sagatavošanas posma ilgums** (piemēram, laiks no tiesvedības procesa sākuma līdz pirmajai tiesas sēdei pēc būtības), **centrālais posms** (piemēram, no pirmās līdz pēdējai tiesas sēdei pēc būtības) un **tiesas noslēguma posms** (piemēram, no pēdējās tiesas sēdes līdz nolēmuma pieņemšanai pēc būtības). **Jābūt pieejamiem arī datiem par pārsūdzības procesu ilgumu vai citu tiesiskās aizsardzības līdzekļu ilgumu.** Jāparedz īpaša uzraudzība attiecībā uz bezdarbības periodiem (gaidīšanas laiku).

Šo statistiku valsts līmenī aizpilda attiecīgā iestāde (Tieslietu ministrija, Tiesu iestāžu Augstākā padome utt.).

Donavas reģiona pilsētas tiesa

	Lietas veids	Tiesvedības procesa starpposmu vidējais ilgums (situācija uz 31.12.20XX)					
		Tiesas posms			Tiesiskās aizsardzības līdzekļi		
		Tiesvedības procesa sagatavošana	Tiesas sēde	Nolēmums	Pārsūdzība	Īpaša palīdzība	Cits
1	Civillietas						
1a	Strīdīgas šķiršanās						
1b	Atbrīvošana no darba						
...	...						
2	Administratīvas lietas						
2a	...						
...							
3	Krimināllietas						
3a	Tīšas slepkavības						
3b	Zādzības						
...	...						
	KOPĀ						

4. Analītiskā informācija un rādītāji

Pamatojoties uz vispārējiem datiem par tiesām, lietu skaitu un to ilgumu, kā arī uz citu būtisku informāciju par tiesām un tiesu sistēmu, papildu rīkus var izmantot kā rādītājus un kritērijus attiecībā uz tiesu veikspējas raksturlielumu standartiem⁷.

Cita starpā, lai analizētu un uzraudzītu tiesvedības ilgumu un citus faktorus, kas ir svarīgi, lai saprastu tiesas termiņus, var izmantot šādus indeksus:

1. Lietu pabeigšanas koeficients (LPK rādītājs): Attiecība starp jaunajām lietām un pabeigtām lietām noteiktā laikposmā procentos.

$$\text{Lietu pabeigšanas koeficients (\%)} = \frac{\text{pabeigtas lietas}}{\text{ienākošās lietas}} \times 100$$

Piemērs: Ja kalendārajā gadā tiesā tika iesniegtas 500 jaunas lietas un tiesa tajā pašā laikā pabeidza 550 lietas, tad LPK ir 110%. Ja tiesa pabeigtu 400 lietas, LPK būtu 80%. LPK, kas pārsniedz 100%, nozīmē, ka nepabeigto lietu skaits samazinās.

⁷ Skatīt arī dokumentu CEPEJ (2016) 12, "Tiesiskuma kvalitātes novērtēšana", 4.daļa

2. Lietu apgrozījuma attiecība: attiecība starp pabeigto lietu skaitu un nepabeigto lietu skaitu beigās. Nepieciešams aprēķināt, cik reizu gadā (vai citā uzraudzības periodā) standartizētās lietas ir apgrozītas vai pabeigtas.

$$\text{Lietu apgrozījuma attiecība} = \frac{\text{Pabeigto lietu skaits}}{\text{Nepabeigto lietu skaits beigās}}$$

3. Izskatīšanas laiks (IL rādītājs): salīdzina uzraudzības periodā pabeigto lietu skaitu ar nepabeigto lietu skaitu uzraudzības perioda beigās. 365 dala ar pabeigto lietu skaitu, kas dalīts ar neizskatīto lietu skaitu beigās tā, lai to varētu izteikt dienu skaitā. Attiecība rāda, cik ātri tiesvedības sistēma (tiesas) apgroza saņemtās lietas – tas ir, cik ilgs laiks nepieciešams noteikta veida lietas izskatīšanai. Šis rādītājs sniedz papildu ieskatu par to, kā tiesu sistēma pārvalda savu lietu plūsmu.

$$\text{Izskatīšanas laiks} = \frac{365}{\text{Lietu apgrozījuma attiecība}}$$

Citi rādītāji (informācijai)

4. Efektivitātes rādītājs (ER rādītājs): attiecība starp gada laikā tiesā izmantotā personāla skaitu un tās pašas tiesas lietu rezultātiem gada beigās.

5. Kopējais nepabeigto lietu skaits (KNLS rādītājs): lietas, kas perioda beigās nav pabeigtas, kuras definē kā starpību starp kopējo neizskatīto lietu skaitu perioda sākumā un lietām, kas atrisinātas tajā pašā periodā. **Piemērs:** Ja kalendārā gada sākumā vēl nav pabeigtas 1000 lietas un tiesa kalendārā gada laikā ir izbeigusi 750 lietas, kalendārā perioda beigās būs 250 lietas, kas būs kopējais nepabeigto lietu skaits.

6. Nepabeigto lietu atrisināšana (NLA rādītājs): laiks, kas nepieciešams, lai izskatītu nepabeigto lietu kopējo skaitu mēnešos vai dienās, ko aprēķina kā attiecību starp lietu skaitu un izskatīšanas laiku. **Piemērs:** Ja ir 100 lietas, kas tiek uzskatītas par nepabeigto lietu kopējo skaitu perioda beigās, un tiesa tajā pašā periodā ir pabeigusi 200 lietas, NLA rādītājs ir 6 mēneši vai 180 dienas.

7. Lietu skaits vienam tiesnesim (LSVT rādītājs): noteikta veida lietu skaits vienam tiesnesim attiecīgā laikposmā. **Piemērs:** Ja tiesai kalendārā gada beigās ir 600 neizskatītas civillietas un 4 tiesneši, kas tās izskata, tad LSVT ir 150.

8. Standarta atkāpe (SA rādītājs): atkāpe no noteiktajiem mērķiem katra veida lietai attiecīgajā periodā procentos vai dienās. **Piemērs:** Ja pirmajā instancē ir noteikts, ka mērķis ir izskatīt lietu par laulības šķiršanu 200 dienās, un kalendārajā gadā šādu lietu vidējais ilgums bija 240 dienas, SA rādītājs ir 40 dienas vai 20%.

II PIELIKUMS – KOPSAVILKUMA PIEMĒRI

Lūdzu, ņemiet vērā, ka II pielikumā ir iekļautas Excel lapas ar matemātisku formulu, ko tiesas var izmantot tieši no šī dokumenta elektroniskās versijas, kas pieejama: www.coe.int/cepei, failā “SATURN Centrs”.

Lai dokumentu izmantotu kā Excel aprēķinu lapu, veiciet dubultklikšķi uz attiecīgās tabulas.

Lietu skaits vienā tiesā – V2.0

Tiesa vai tiesas filiāle	Lietas			
	nepabeigtas no iepriekšējā perioda	uzsāktas laika periodā	pabeigtas	nepabeigtas laika periodā
A tiesa	362	1027	1089	300
B tiesa	397	1131	1210	318
C tiesa	279	771	853	197
D tiesa	262	1072	1056	278
E tiesa	279	1085	1094	270
F tiesa	999	1014	1312	701
G tiesa	877	1086	1374	589
H tiesa	0	7	7	0
KOPĀ	3455	7193	7995	2653

Lietu skaits pa veidiem – V2.0

Lietas veids	Lietas			
	nepabeigtas no iepriekšējā perioda	uzsāktas laika periodā	pabeigtas	nepabeigtas laika periodā
Civillietas				
Strīdīga šķiršanās	362	1027	1089	300
Atbrīvošana no darba	279	771	853	197
...	0	0	0	0
Administratīvas lietas				
...	0	0	0	0
Krimināllietas				
Tišas slepkavības	279	1085	1094	270
Tišas slepkavības	877	1086	1374	589
Zādzības	0	0	0	0
KOPĀ	1797	3969	4410	1356

Lietu ilgums V.2

Tiesa vai tiesas filiāle	Lietas										Izskatīšanas laiks dienās
	Iedalījums										
	Pabeigtas lietas	Nepabeigtas lietas perioda beigās	< 1 mēnesis	1-3 mēneši	4-6 mēneši	7-12 mēneši	1-2 gadi	2-3 gadi	3-5 gadi	> 5 gadi	
Civillietas											
Strīdīga šķiršanās	5456	1915	668	1675	1172	1137	781	23	0	0	128,11
Atbrīvošana no darba	1371	428	244	774	231	81	40	1	0	0	113,95
...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	365,00
Administratīvas lietas											
...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	365,00
Krimināllietas	1161	314	438	530	147	35	11	0	0	0	98,72
Tišas slepkavības	7	0	2	4	1	0	0	0	0	0	52,14
Zādzības	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	365,00
Kopā	7998	2660	1355	2986	1554	1256	835	27	3	3	121,39

Izskatīšanas laiks	365
_	(pabeigto lietu sk. / nepabeigto lietu sk.)

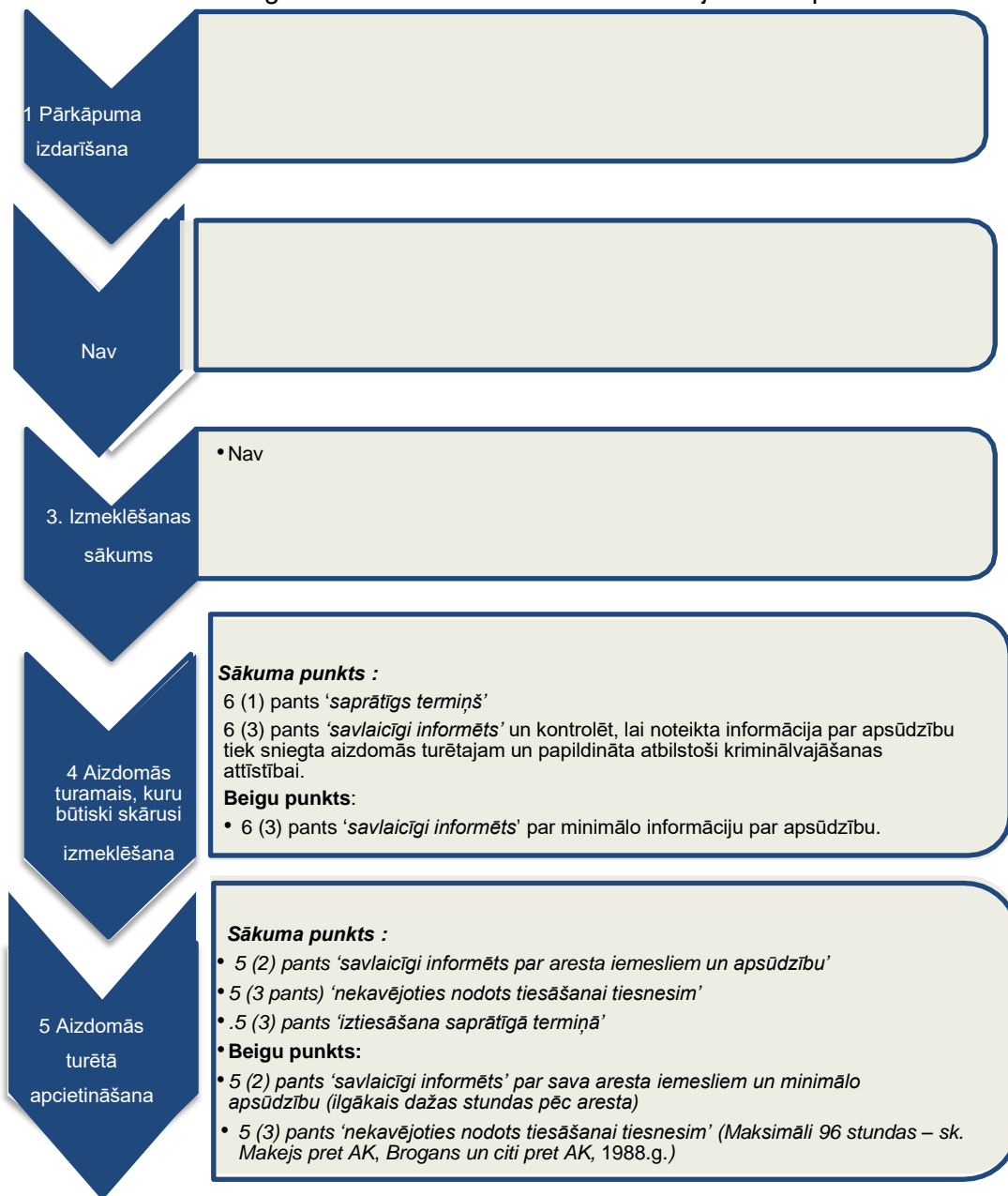
Vidējais tiesvedības ilgums

Tiesvedības starpposmu vidējais ilgums						
Lietas veids	Iztiesāšanas posms			Tiesiskās aizsardzības līdzekļi		
	Sagatavošana (dienu sk.)	Tiesas sēde (dienu sk.)	Nolēmums (dienu sk.)	Pārsūdzība (nedēļu sk.)	Īpaša palīdzība (nedēļu sk.)	Cits (nedēļu sk.)
Civillietas						
Strīdīga šķiršanās	80	20	80	18	18	–
Atbrīvošana no darba	60	2	20	18	–	–
...						
Administratīvas lietas						
...						
Krimināllietas	150	30	70	20	15	–
Tišas slepkavības	120	20	60	20	12	–
....						

III PIELIKUMS: LIETU IZSKATĪŠANAS GRAFIKS, KAS ATSPOGUĻO DAŽĀDUS KRIMINĀLPROCESA POSMUS PIRMS TIESAS UN TIESAS LAIKĀ

PIRMSTIESAS POSMS – ECTK 5. UN 6. PANTA PUNKTI, KAS SAISTĪTI AR LAIKA MĒRĪŠANU

Lietas izskatīšanas grafiks Primārā atbildība: Policija un/vai prokuratūra

1) Skat. arī: "Jebkurš laikposms, kas pārsniedz četras dienas, ir *prima facie* par ilgu (Orals un Atabejs pret Turciju, 43. §; Makejs pret Apvienoto Karalisti [GC], 47.§; Nastase-Silivestru pret Rumāniju, 32. §). Īsāki laika posmi var arī pārkāpt prasību par ātru rīcību, ja nav īpašu grūtību vai ārkārtas apstākļu, kas liedz varas iestādēm ātrāk saukt apcietināto pie atbildības (Gutsanovi pret Bulgāriju, 154.-59.§; Īpeks un citi pret Turciju, 36.-37.§; Kandžovs pret Bulgāriju, 66.§).

6 Aizdomās turamā
pirmstiesas
aizturēšana

• **Sākuma punkts:**

- 5 (3) pants '*noteikts laika noilgums*' *pirmais intervāls*. Turpmākie intervāli sākas, kad tiesa nolēmj turpināt apcietinājumu.

7 Apsūdzības un
galīgās
apsūdzības
izvirzīšana

• **Iespējamais beigu punkts :**

- 5 (3) pants '*noteikts laika noilgums*'

• **Beigu punkts:**

- 6 (3) pants '*savlaicīgi informēts*' un detalizēti par apsūdzību. Pierādījumiem, kas savākti pēc apsūdzības izvirzīšanas, jābūt pieejamiem pēc iespējas ātrāk.
- 6 (3) pants: '*pietiekama laika*' *nodrošināšana apsūdzētajam, lai sagatavotos*

8 Lietas nodošana
tiesai

• **Iespējamais beigu punkts:**

- 5 (3) pants '*noteikts laika noilgums*'

**TIESAS
POSMS -
Lietas**

Izskatīšanas grafiks

LAIKA MĒRĪŠANAS PUNKTI ECTK 5. UN 6. PANTĀ

Primāri atbildīgas: Tiesas

